LIIKENNE- JA VIESTINTÄMINISTERIÖ
8.10.2018

Liikenne- ja viestintävaliokunnalle

TEN-T ydinverkkohankkeiden lupakäsittelyn nopeuttaminen

U 68/2018 vp Valtioneuvoston kirjelmä Eduskunnalle komission ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi Euroopan laajuisen liikenneverkon toteuttamista edistävistä yhdenmukaistamistoimenpiteistä KOM (2018) 277 lopullinen

Komissio julkaisi 22. toukokuuta 2018 asetusehdotuksen, joka liittyy vuonna 2017 julkistettuun vähäpäästöisen liikkuvuuden strategiaan. Strategiassa esitettiin toimintaohjelma, jolla toteutetaan päästöjen vähentämistavoitteita ja varmistetaan sujuva siirtyminen kohti kaikkien käytettävissä olevaa puhdasta, kilpailukykyistä ja verkotettua liikennettä ja liikkuvuutta.

Myös liikenneinfrastruktuuri-investoinnein edistetään näiden tavoitteiden saavuttamista. Kokemusten perusteella TEN-T-ydinverkkohankkeiden täytäntöönpanoa haittaavat monimutkaiset hallinnolliset menettelyt ja sääntelyn epävarmuus, joista aiheutuu lisäkustannuksia ja viiveitä.

Euroopan laajuisen liikenneverkon saattaminen tehokkaasti valmiiksi on tärkeää sisämarkkinoiden toiminnan, liikenteen digitalisaation ja vähähiiliseen liikkuvuuteen siirtymisen kannalta. Käytännön ongelma Verkkojen Eurooppa välineen varainkäytön kannalta on se, että hankkeille myönnettyä yhteisörahoitusta jää käyttämättä (kaudella 2008 – 2013 noin 25 %). Hankkeet käynnistyvät suunniteltua myöhemmin tai jäävät toistaiseksi kokonaan toteutumatta. Tällöin näitä myöhään vapautuvia varoja ei kyetä järkevästi suuntaamaan muihin toteutusvaiheeseen ehtineisiin hankkeisiin.

Asetusehdotuksella pyritään luomaan lainsäädäntö, jolla pyritään vähentämään TEN-T-infrastruktuurihankkeiden täytäntöönpanossa ilmenneitä viivästymisiä.

Aloitteessa asetetaan koko lupamenettelyn enimmäisajaksi kolme vuotta. Aloitteen tarkoituksena on myös lisätä selkeyttä niihin prosesseihin, joita hankkeiden toteuttajien on noudatettava, etenkin lupamenettelyyn, julkisiin hankintoihin ja muihin menettelyihin. TEN-T ydinverkkohankkeissa tulisi ehdotuksen mukaa nimetä yksi toimivaltainen koko lupaprosessista vastaava lupaviranomainen.

Asetusehdotuksen tavoite TEN-T ydinverkon liikenneinfrastruktuurin lupamenettelyiden tehostaminen on perusteltua. On kuitenkin löydettävä ratkaisu muutamaan ongelmakohtaan.

Ehdotettu yhden toimivaltaisen lupaviranomaisen malli on haasteellinen, koska kaikilla liikennehankkeisiin liittyvillä viranomaisilla on oma suvereeni päätösvalta omissa lupapäätöksissään. Suomi onkin edellyttänyt, että yksi viranomainen voitaisiin nimetä lupaprosessia koordinoivaksi, opastavaksi ja hankkeen toteuttajan yhteysviranomaiseksi.

Ehdotuksessa esitetään lupaprosessin aikarajoihin sisältyväksi myös ympäristövaikutusten arvioiden teko ja kaavoitustyyppiset asiat. Suomessa YVA ei ole lupa vaan sen tulokset tarvitaan lupaprosessia varten. YVA:n teko on hankkeen toteuttajan vastuulla ja tehdään meillä ennen lupaprosessia. Kaavoitusta ei mielestämme voida sisällyttää lupaprosessiin. Se on liikennettä suurempi kysymys ja

kuntien itsemääräämisvallassa. TEN-T hankkeiden kohdalla kaava on hyväksytty ennen lupaprosessin aloittamista. Nämä kysymykset on tuotu komissiolle ja neuvoston työryhmässä esille. Yhden toimivaltaisen malli tuskin voi toteutua, sillä se on useimmille jäsenvaltioille ykkösongelma. Suomen ongelma ratkeaa siis tavalla tai toisella. YVA-asiaa selvitellään samoin kuin kaavoitusta.

Kaikilla tai lähes kaikilla jäsenvaltioilla on samoja ongelmia. Liikenne- ja viestintäministeriön tavoitteena on saada ainakin neuvostokäsittely niin pitkälle kuin mahdollista (toivottavasti poliittinen yhteisymmärrys eli yleisnäkemys) vielä kuluvan syksyn aikana.